

МІНІМАЛЬНІ ЕЛЕМЕНТАРНІ СИНТАКСЕМИ – ПРОНОМІНАЛЬНІ СУБ'ЄКТИ В ТЕКСТІ ДІАЛОГУ ПЛАТОНА „КРИТОН”

Розглядаються типологія, форми вираження та функціональні особливості прономінальних суб'єктів як мінімальних елементарних синтаксичних одиниць та їхня роль у семантико-синтаксичній структурі тексту діалогу.

Ключові слова: суб'єкт, мінімальна елементарна синтаксична одиниця, актант, предикат, семантична суб'єктна актантність.

Актуальність дослідження. В процесі дослідження мінімальних елементарних синтаксем у кожному художньому творі, зокрема і в тексті діалогу Платона „Критон”, вагоме місце займає ідентифікація та характеристика дійових осіб, насамперед, головних діячів діалогу – Сократа, Критона та Законів, що говорять вустами Сократа. Тому для дослідження було обрано суб'єктні синтаксеми, яким, згідно із типологією І.Р. Вихованця [2, с. 258–259], належить найголовніша роль у системі субстанціальних синтаксичних одиниць.

Проблема семантико-синтаксичної категорії суб'єктності та суб'єктних синтаксем, незважаючи на тривалу історію вивчення на матеріалі різних мов, залишається однією з найбільш дискусійних. Дослідженням цього питання у різні часи займалися такі вчені, як О. О. Потєбня, В. В. Виноградов, Л. А. Булаховський, Н. Д. Арутюнова, Ю. С. Степанов, Н. Ю. Шведова, С. Д. Кацнельсон, Н. М. Арват, А. М. Мухін, І. Р. Вихованець, М. Я. Плющ, А. П. Загнітко, О. Г. Межов та інші.

В сучасній лінгвістичній науці панує думка, що суб'єкт – це елемент семантичної структури, який слугує джерелом активної (непасивної) ознаки (той, що виконує дію). Н. Ю. Шведова зазначає, що суб'єкт – це той (те), від кого (чого) спрямована дія, стан, сприймання, співвідношення. Поняття суб'єкта доволі складне. В його межах розрізняють граматичний або формальний суб'єкт (підмет) у стосунку до синтаксичної структури речення як плану вираження, з погляду змістових особливостей речення – семантичний суб'єкт (агенс та його різновиди, запропоновані в працях В. В. Богданова та Е. В. Падучевої, – експерієнсив (експерієнцер, реципієнт), функтив, емотив, посесор, екзисцієнс, елементатив, коагенс, контрагенс, спостерігач, компарат та суб'єкт модальності [6, с. 55], [1, с. 74]), комунікативний суб'єкт (тема висловлювання), логічний суб'єкт (частина речення, що відповідає суб'єктові судження), психологічний суб'єкт (вихідне уявлення) [4, с. 113–114].

Оскільки в організації речення серед інших типів відношення беруть участь відношення між

значенням предиката і значенням характеризуючого ним суб'єкта [7, с. 79], то суб'єктні синтаксеми передають значення реальної предметності і поєднуються з усіма семантичними класами і валентними типами предикатів, а саме з предикатами дії, стану і процесу [5, с. 6–7], що є центральними компонентами семантико-синтаксичної структури речень.

Висока функціональність і продуктивність суб'єкта дає підстави говорити про існування функціонально-семантичного поля суб'єктності (ФСП), яке складається із центру і периферії. Вираження суб'єктності граматичним підметом належить до її центру, а вираження суб'єктності іншими видами підмета – до периферії.

В дослідженні поставлено мету виявити семантику суб'єктних синтаксичних одиниць, які творять ФСП суб'єктності у діалозі Платона „Критон”, засоби їхнього вираження та особливості функціонування.

Об'єктом дослідження слугують прономінальні суб'єктні синтаксеми як складова ФСП суб'єктності (понад 80) у діалозі Платона „Критон”, а предметом – типологія прономінальних суб'єктів, форми їхнього вираження та функціональні особливості.

Наукова новизна дослідження полягає в тому, що в ньому здійснено спробу дослідити мінімальні синтаксичні одиниці – суб'єкти – на матеріалі давньогрецької мови та визначити їхню роль у формуванні семантико-синтаксичної структури тексту.

Взявши до уваги вербоцентричну теорію Л. Теньєра, ми розглядаємо суб'єкт як актант, тобто особу чи предмет, який бере участь у дії. Під терміном актант розуміємо елемент подієвої пропозиції, обов'язковий учасник ситуації, якому відповідає змінна в словниковому тлумаченні дієслівної системи [9, с. 151]. Здебільшого в межах речення суб'єкт реалізується в ролі підмета. При розгляді поняття суб'єктної синтаксеми в семантичному аспекті з врахуванням функціональних особливостей категорії особи, ми, використовуючи класифікацію В. Г. Гак, виокремлюємо такі його види: означений, неозначений, узагальнений, об'єднаний, збірний суб'єкт [3, с. 102–108]. Цим видам суб'єктів відповідають такі типи семантичної суб'єктної актантності: означена, неозначена, узагальнена, збірна та об'єднана.

Домінантним типом семантичної суб'єктної актантності у тексті діалогу є означена суб'єктна актантність, яка реалізується прономіна-

льно (за допомогою особових займенників ἐγώ – „я”, σύ – „ти”, ἡμεῖς – „ми”) і субстантивно (за допомогою загальних і власних іменників). В центрі нашої уваги прономінальні суб'єктні синтаксеми. Серед особових займенників найчастіше зустрічаються синтаксеми σύ (28 прикладів), ἐγώ (29) і ἡμεῖς (29), які вказують на виконавця дії. У семантичному аспекті ці синтаксеми здебільшого розглядаємо як агенси, тобто живі суб'єкти, що виконують певну дію, а саме Сократ, Критон та персоніфіковані закони.

Суб'єкт σύ найчастіше фігурує в ролі логічного підмета (16 випадків) у формі давального відмінка – Dativus iudicii (чи relationis) (6), який позначає особу, з точки зору якої висловлюється певне судження [8, с. 139–140]: οὐ δοκεῖ καλῶς σοι λέγεσθαι; (VI, 46e) – *тобі не здається, що це говорить правильно?*; (див. також Крит. VI, 47a; X, 49e; XI, 50b); καὶ συνδοκεῖ σοι (X, 49d) – *і тобі так само здається; μηδὲ δίκαια ἐφαίνοντό σοι αἱ ὁμολογία εἶναι* (XIV, 52e) – *тобі не здавалося, що угоди були справедливими*. Простежуються випадки вживання Dativus auctoris (4), що позначає діючу особу: ἐν ἔτεσιν ἑβδομήκοντα, ἐν οἷς ἔξῃν σοι ἀπιέναι (XIV, 52e) – *у вісімдесят років, протягом яких тобі можна було втекти* (див. також Крит. V, 45d; XII, 51a; XIV, 52c). У двох прикладах зафіксоване вживання Dativus ethicus на позначення ставлення мовця або особи, що фігурує в розповіді, до описаної дії: ἡρέσκομεν σοὶ καὶ ἡμεῖς καὶ ἡ πόλις (XIV, 52b) – *тобі подобались і ми, і місто* (див. також Крит. XIV, 52b). Даний суб'єкт засвідчено також у формі Dativus possessivus (1), який позначає особу, яка чимось володіє: σοὶ δὲ ὑπάρχει μὲν τὰ ἐμὰ χρήματα (IV, 45b) – *в твоєму розпорядженні ж є мої гроші*. Зафіксовано три випадки вживання даної синтаксеми у формі знахідного відмінка, а саме в межах конструкції Accusativus cum infinitivo: φαμεν καὶ σέ ταῖς αἰτίας ἐνέξεσθαι (XIV, 52a) – *ми кажемо, що і ти будеш вважатися винним* (див. також Крит. I, 43d; XIV, 52d).

Доволі часто (12 разів) суб'єктна синтаксема σύ функціонує як граматичний підмет, тобто у формі називного відмінка: ἐὰν σύ ἀποθάνῃς, οὐ μία συμφορά ἐστίν (III, 44b) – *якщо ти помреш, то не буде (лише) одне лихо*; σύ αὐτὸς οὐκ ἠθέλησας ἀπιέναι ἐνθένδε (III, 44c) – *ти сам не захотів вийти звідси*; ἐὰν σύ ἐνθένδε ἐξέλθῃς (IV, 44e) – *якщо ти звідси вийдеш*; σύ δὲ μοι δοκεῖς τὰ ῥαθυμότατα αἰρεῖσθαι (V, 45d) – *ти, мені здається, вибираєш найлегше*; τὸν λόγον, ὃν σύ λέγεις περὶ τῶν δοξῶν (VI, 46c) – *думку, яку ти висловлюєш про судження* (див. також Крит. IX, 48c); σύ γάρ ...ἐκτὸς εἶ τοῦ μέλλειν ἀποθνήσκειν (VI, 46e) – *бо ти не маєш наміру померти завтра*;

σκόπει δὴ οὖν καὶ σύ εἴ μάλα (X, 49d) – *отже, дивись же й ти дуже добре*; (μέμφει) τοῖς (νόμοις) περὶ ...παιδείαν, ἐν ἧ καὶ σύ ἐπαιδεύθης; (XII, 50d) – *але хіба ти не звинувачуєш закони щодо виховання, за яким і ти був вихований?*; σύ δὲ ἡμᾶς τοὺς νόμους ἐπιχειρήσεις ἀνταπολλύουσαι (XII, 51a) – *і ти в свою чергу намагатимешся знищити нас, закони*; σύ δὲ τότε μὲν ἐκαλλωπίζου (XIV, 52c) – *ти ж тоді вихвалявся*; σύ δὲ οὐτε Λακεδαίμονα προηροῦ οὐτε Κρήτην (XIV, 52e) – *ти ж не надавав переваги ані Спарті, ані Криту*.

Суб'єкт σύ регулярно функціонує із предикатами стану (13), а саме інтелектуального (6 – δοκεῖ, φαίνεται і συνδοκεῖ), функціонального (4 – ἐξῆν, ἐξόν, ἔξεσται), локативного (1 – εἶ), емоційно-оцінного (1 – ἀρεσκοῦσης) та володіння (1 – ὑπάρχει). Доволі часто його вживання забезпечують акціональні предикати (10), зокрема, розумової (6 – ἠθέλησας, αἰρεῖσθαι, ἐπιχειρήσεις, προηροῦ, σκόπει, ὠμολογηκέναι) та мовленнєвої (3 – λέγεις, ἐκαλλωπίζου) діяльності й локативної дії (1 – ἐξέλθῃς). Простежується також наявність процесуальних предикатів (4), зокрема предикатів емоційно-психічного (3 – ἡρέσκομεν, ἐνέξεσθαι, ἐπαιδεύθης) і фізіологічного процесів (1 – ἀποθάνῃς). Зафіксовано один випадок вживання предиката модальності (ἀνάγκη ἔσται).

Найчастіше суб'єкт σύ виступає як суб'єкт-експерієнсив (11), який розуміють як суб'єкт духовної дії, якому притаманний психічний чи фізичний стан, репрезентований у предикаті [9; с. 153]. Зазвичай він поєднується із предикатами стану δοκεῖ, φαίνεται і συνδοκεῖ. Доволі часто зустрічаємо суб'єкт-агенс (10) разом із предикатами, що позначають акціональну ознаку (ἐξέλθῃς, ἠθέλησας, αἰρεῖσθαι, λέγεις, σκόπει, ἐπιχειρήσεις, ἐκαλλωπίζου, προηροῦ, ὠμολογηκέναι). Зафіксовані також поодинокі випадки вживання суб'єкта-посесора (σοὶ ὑπάρχει), суб'єкта-екзисцієнса (σύ ἀποθάνῃς) і суб'єкта модальності (5), головню в комбінації з предикатом ἔξεστι: ἔξεστι/ ἐξόν/ ἐξῆν.

Суб'єкт ἐγώ, як правило, виступає як логічний підмет (18 випадків). Зазвичай він реалізується у формі Dativus iudicii (12): σύ δὲ μοι δοκεῖς τὰ ῥαθυμότατα αἰρεῖσθαι (V, 45d) – *ти, мені здається, вибираєш найлегше* (див. також Крит. V, 45c; IX, 48d); ἀλλὰ δοκεῖ μὲν μοι ἦξει τήμερον (I, 43d) – *але мені здається, що (корабель) прибуде сьогодні* (див. також Крит. II, 44b; VIII, 48b; X, 49e; XII, 51c); ἀλλ' ἐμμένω τε καὶ συνδοκεῖ μοι (X, 49e) – *але я залишаюсь непохитним і погоджуюся*; ἀλλὰ σχεδόν τι ὅμοιοι φαίνονται μοι (VI, 46b) – *але вони (судження) мені здаються майже однаковими* (див. також Крит. I, 43c; VI, 46d). Зафіксовано один випадок вживання Dati-

vus possessivus: εἰσὶν ἐμοὶ ἐκεῖ ξένοι (IV, 45c) – *ε в мене там друзі*. В одному прикладі застосовується конструкція Dativus absolutus: λογιζομένῳ μοί (VIII, 46b) – *коли я обмірковую*. Зустрічається також форма родового відмінка в конструкції Genetivus absolutus: ἐμοῦ λέγοντος (IX, 48e) – *коли я буду говорити*. Простежується й функціонування конструкції Accusativus cum infinitivo (3): δεῖ ... τεθνάναι με (I, 43d) – *треба, щоб я помер* (див. також Крит. IX, 48b; IX, 48e).

В одинадцяти прикладах суб'єкт ἐγὼ ідентифікуємо як граматичний підмет: τοιούτου ἐπιτηδείου οἷον ἐγὼ οὐδένα μὴ ποτε εὐρήσω (III, 44b) – *такого друга, якого я ніколи не знайду*; ὡς ἐγὼ οἶμαι (IV, 45b) – *як я вважаю* (див. також Крит. VI, 46d; VII, 47d); ὡς ἔγωγε αἰσχύνομαι (V, 45d) – *бо я соромлюся*; ἐγὼ οὐ νῦν πρῶτον ἀλλὰ καὶ ἀεὶ τοιοῦτος (εἰμί) (VI, 46b) – *я не лише зараз, а й завжди такий*; ἐπιθυμῶ δ' ἔγωγ' ἐπισκέψασθαι (VI, 46d) – *і я хочу розглянути*; ὡσπερ νυνδὴ ἐγὼ ἔλεγον (VI, 46d) – *як зараз сказав я*; ὡς ἐγὼ περὶ πολλοῦ ποιοῦμαι πείσαι σε ταῦτα πράττειν (IX, 48e) – *бо я надаю велике значення тому, щоб тебе переконати зробити це*; εἰ οὔν ἐγὼ εἶπομι (XIV, 52a) – *отже, якби я сказав*; ἐν τοῖς μάλιστα Ἀθηναίων ἐγὼ αὐτοῖς ὠμολογηκῶς τυγχάνω ταύτην τὴν ὁμολογίαν (XIV, 52a) – *я найбільше серед афінян саме погодився на таку угоду з ними*.

В поєднанні з суб'єктною синтаксею ἐγὼ домінуючим типом предикатів є предикати стану (19), зокрема, інтелектуального (15 – *δοκεῖ, φαίνεται, οἶμαι, συνδοκεῖ*), кваліфікативного (2 – *εἰμί, δίκαιον ἐστί*), локативного (1 – *εἰσὶν*) та існування (1 – *τυγχάνω*). Поширене вживання предикатів дії (7): локативної (1 – *εὐρήσω*), розумової (3 – *λογιζομένῳ, ἐπιθυμῶ, περὶ πολλοῦ ποιοῦμαι*) і мовленнєвої діяльності (3 – *έλεγον, λέγοντος, εἶπομι*). Засвідчено також вживання модальних предикатів (2 – *δεῖ, χρή*). В одному прикладі даний суб'єкт сполучається із предикатом емоційно-психічного процесу *αἰσχύνομαι*.

Як і синтаксема *σύ*, суб'єкт ἐγὼ переважно виступає як суб'єкт-експерієнсив (12), зумовлений предикатами стану *δοκεῖ, φαίνεται, συνδοκεῖ* *φαίνεται, τυγχάνω* і предикатом процесу *αἰσχύνομαι*. Частотне й вживання суб'єкта-агенса (10) в поєднанні з акціональними предикатами (*εὐρήσω, οἶμαι, ἐπιθυμῶ, περὶ πολλοῦ ποιοῦμαι, έλεγον, εἶπομι, λέγοντος, λογιζομένῳ*). Двічі ідентифіковано суб'єкт модальності з модальними предикатами (*δεῖ, χρή*). Лише по одному разу зафіксовані суб'єкт-посесор (*εἰσὶν ἐμοί*) та суб'єкт-екзисцієнс (*ἐγὼ ... εἰμί*).

Суб'єктна синтаксема *ἡμεῖς* найчастіше (15) виступає як логічний суб'єкт, переважно (9) у формі Dativus auctoris: *ἡμῖν οὕτω τῆς τῶν*

πολλῶν δόξης μέλει; (III, 44d) – *чому нас так цікавить думка більшості?*; ἄρα βιωτὸν ἡμῖν ἔστιν διεφθαρμένου αὐτοῦ; (VIII, 47d) – *чи нам можна жити, якщо це буде зруйновано?* (див. також Крит. VIII, 47e (двічі)); οὐκ ἄρα πάνυ ἡμῖν οὕτω φροντιστέον τί ἐροῦσιν οἱ πολλοὶ ἡμῶς (VIII, 48a) – *нам не потрібно настільки перейматися, що скажуть про нас закони*; ἡμῖν μὴ...σκεπτέον (IX, 48c) – *нам не треба думати*; ὡς πολλάκις ἡμῖν καὶ ἐν τῷ ἔμπροσθεν χρόνῳ ὠμολογήθη; (X, 49a) – *як часто нами було погоджено в минулому*; πᾶσαι ἡμῖν ἐκεῖναι αἱ πρόσθεν ὁμολογίαί ἐκκεχυμέναι εἰσὶν (X, 49a) – *всі ті попередні угоди були нами забуті*; ὡσπερ τότε ἔλέγετο ἡμῖν (X, 49b) – *як тоді нами було сказано*. Один приклад засвідчує функціонування Dativus possessivus: *μεγάλα ἡμῖν τούτων τεκμήρια ἔστιν* (XIV, 52b) – *в нас є великі докази щодо цього*, та один у конструкції Dativus absolutus: *μέλλουσιν ἡμῖν ἐνθένδε ... ἀποδιδράσκειν* (XI, 50a) – *в той час, коли ми мали намір втікати звідси*. В чотирьох випадках зафіксовано конструкцію Accusativus cum infinitivo: *σκοπεῖσθαι οὖν χρή ἡμῶς* (VI, 46b) – *отже, потрібно, щоб ми подумали* (див. також Крит. VII, 47d; VIII, 48a; X, 49b).

Суб'єкт *ἡμεῖς* простежується і як граматичний підмет (14). *ἡμεῖς* γάρ που δίκαιοί ἐσμεν σώσαντές σε κινδυνεύειν (IV, 44e) – *бо ми в праві, врятувавши тебе, ризикувати*; ἀπίοντες ἐνθένδε ἡμεῖς... κακῶς ...ποιοῦμεν; (XI, 49e) – *чи ми, вийшовши звідси, чинимо погано?*; οὐ πρῶτον μὲν σε ἐγεννήσαμεν ἡμεῖς (XII, 50d) – *і чи спершу ми тебе не народили?*; ἄν ἡμεῖς ἐπιχειρῶμεν ἀπολλύναι σε (XII, 51a) – *якщо ми спробуємо тебе знищити* (див. також Крит. XII, 50e); εἰ ἡμεῖς ταῦτα ἀληθῆ λέγομεν (XIII, 51c) – *якщо ми говоримо, що це правда*; ἡμεῖς γάρ σε γεννήσαντες ...ομῶς προαγορεύομεν (XIII, 51c) – *бо ми, народивши тебе...однак оголошуємо задалегідь*; προαγορεύομεν ...τῷ βουλομένῳ Ἀθηναίων ... ὃ ἄν μὴ ἀρέσκωμεν ἡμεῖς... ἐξεῖναι (XIII, 51d) – *ми заявляємо, що кожному бажаному з афінян, ...якому ми не будемо подобатися, ...можна буде ніти*; ὁρῶν ὃν τρόπον ἡμεῖς τὰς τε δίκας δικάζομεν (XIII, 51e) – *дивлячись, як ми здійснюємо судочинство*; ταῦτα ἃ ἄν ἡμεῖς κελεύομεν (XIII, 52a) – *те, що ми накажемо*; εἰ μὴ ἡμεῖς ἡρέσκομεν (XIV, 52b) – *якщо б ми не подобалися* (див. також Крит. XIV, 52b); ἡμεῖς σοὶ ἴκανοὶ ἦμεν (XIV, 52c) – *ми були для тебе достатніми*; ἡμεῖς τέ σοι χαλεπανοῦμεν ζῶντι (XVI, 54c) – *і ми розгніваємося на тебе живого*.

Із суб'єктною синтаксею *ἡμεῖς* найчастіше поєднуються предикати дії (10), серед яких превалюють предикати розумової діяльності (5 –

ἐπιχειρῶμεν, δικάζομεν, ὠμολογήθη, μέλλουσιν). Зауважені також предикати фізичної (2 – ποιοῦμεν, ἐγεννήσαμεν) та мовленнєвої діяльності (3 – проαγορεύομεν, λέγομεν, κελεύωμεν). Зафіксовано також поодинокі випадки вживання предикатів кваліфікативного (3 – ἐσμέν δίκαιοι, ἐκκεχυμένοι ἐστίν, ἱκανοὶ ἦμεν), функціонального (3 – βιωτὸν ἐστίν) та інтелектуального станів (1 – μέλει) і предикат володіння (1 – ἐστίν). Предикати процесу обмежуються лише чотирма випадками вживання. В проаналізованих прикладах вони належать до блоку предикатів емоційно-психічного процесу (χαλεπανοῦμεν, ἀρέσκωμεν, ἠρέσκομεν). Простежуються й модальні предикати (6 – χρῆ, δεῖ, φροντιστέον ἐστίν, σκεπτέον ἐστίν).

В переважній більшості прикладів (13) суб'єкт-актант ἡμεῖς виступає агенсом, поєднуючись з предикатами активної дії (ποιοῦμεν, ἐγεννήσαμεν, ἐπιχειρῶμεν, проαγορεύομεν, λέγομεν, κελεύωμεν, δικάζομεν, χαλεπανοῦμεν, ὠμολογήθη, μέλλουσιν, ἐκκεχυμένοι ἐστίν, ἐλέγετο), проте двічі даний суб'єкт виступає в ролі суб'єкта-екзистенція (ἡμεῖς... εσμεν/ ἦμεν) і один раз – як суб'єкт-посесор (ἐστίν ... ἡμῖν). Зафіксовано також три випадки вживання суб'єкта-експерієнсива (ἀρέσκωμεν/ἠρέσκομεν ἡμεῖς; μέλει ἡμῖν). У дев'ятьох прикладах констатуємо суб'єкт модальності, що функціонує із предикатами модальної семантики (βιωτον/φροντιστέον/σκεπτέον ἡμῖν ἐστίν, χρῆ, δεῖ).

Розглянуті приклади дають підстави констатувати, що серед означених прономінальних суб'єктів-актантів в тексті діалогу логічний підмет (49) як периферія ФСП суб'єктності домінує над граматичним (37) – центром ФСП.

Аналіз засвідчив, що вкрай рідко вживаються прономінальні суб'єкти-актанти з означеннями. Такі поєднання реалізуються лише у трьох прикладах, в яких означення є предикативними: ἡμεῖς δίκαιοι/ ἱκανοὶ ἐσμεν/ ἦμεν; ἐγὼ τοιοῦτος (εἰμί).

Виявлено, що серед предикатів домінують предикати стану (46%), переважно інтелектуального (27%) (див. діаграму 1). В тексті діалогу регулярно функціонують предикати дії (31%), головню розумової діяльності (14%). Найменше засвідчені предикати процесу (10%). Така тенденція пояснюється тим, що автор значну роль приділяє змалюванню почуттів, переживань, думок і поведінки учасників діалогу.

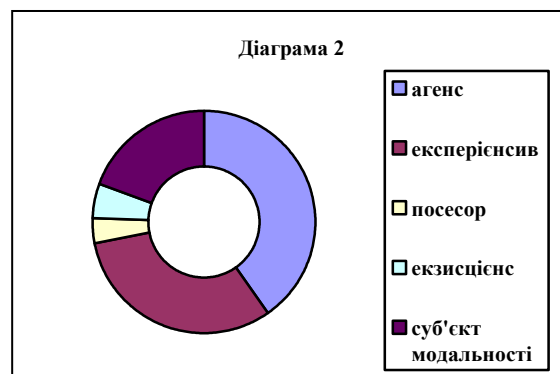
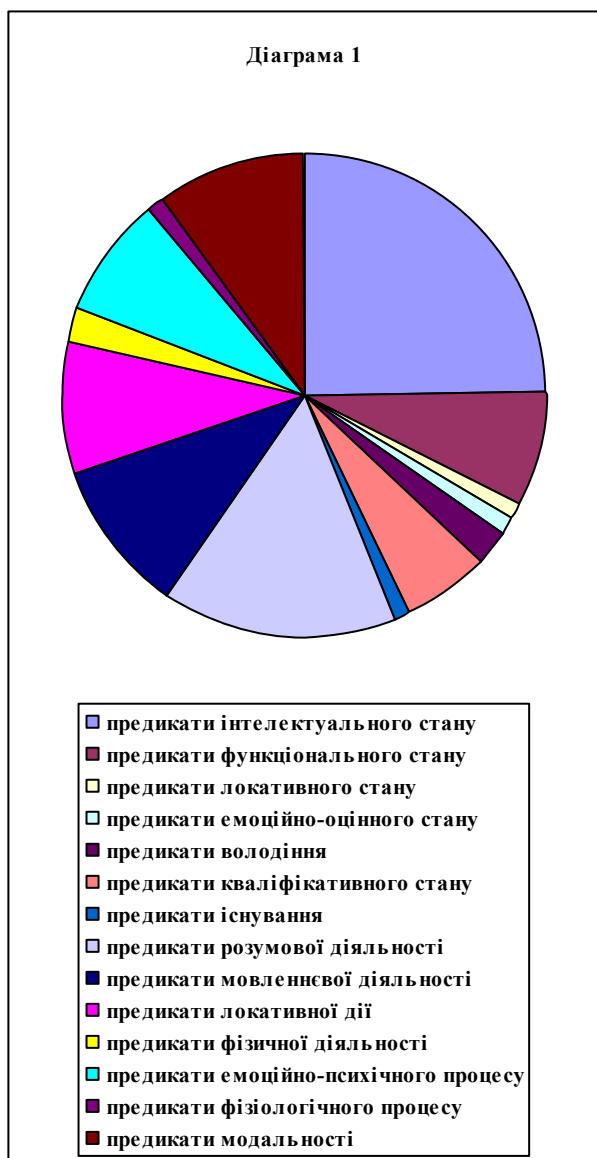
Прономінальні суб'єкти найчастіше функціонують у ролі агенса (38%) та експерієнсива (30%) (див. діаграму 2). Якщо домінування в тексті діалогу суб'єкта-агенса пояснюється логічним превалюванням акціональних предикатів, то

велику кількість суб'єктів-експерієнсивів забезпечило регулярне вживання автором ідіоматичних зворотів μοι (σοι) φαίνεται/ δοκεῖ/συνδοκεῖ.

Слід зазначити, що регулярне вживання особових займенників у називному відмінку не характерне для давньогрецької мови. Однак у тексті діалогу автор доволі часто використовує ці форми з метою емпізи, оскільки твір має форму діалогу, що передбачає двох учасників – адресанта і реципієнта, які, кожен зі свого боку, намагаються доводити слушність своїх суджень та логічно наголосити чи то на своїй власній особі, чи то на особі свого опонента.

Література

1. Богданов В. В. Семантико-синтаксическая организация предложения / В. В. Богданов. – Л. : Из-во Ленингр. ун-та, 1977. – С. 74.
2. Вихованець І. Р. Граматика української мови. Синтаксис / І. Р. Вихованець. – К. : Либідь, 1993. – С. 258–259.
3. Гак В. Г. Теоретическая грамматика французского языка. Синтаксис / В.Г. Гак. – М., 1986. – С. 102–108.
4. Мартинюк О. М. Функціонально-семантичні особливості суб'єктної актантності / О.М. Мартинюк // Вісник Львівського ун-ту. Серія : Іноземні мови. – Львів, 2009. – Вип. 16. – С. 113–114.
5. Межов О. Г. Суб'єктні синтаксеми у структурі простого речення : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : 10.02.01 „Українська мова” / О. Г. Межов. – К., 1998. – С. 6–7.
6. Падучева Е. В. Динамические модели в семантике лексики / Е. В. Падучева. – М. : Языки славянской культуры, 2004. – С. 55.
7. Плющ М. Я. Категория суб'єкта і об'єкта в структурі простого речення / М. Я. Плющ. – К. : Вища школа, 1986. – С. 79.
8. Попов А. Н. Краткая грамматика греческого языка / А. Н. Попов. – М. : Греко-латинский кабинет, 2001 – С. 139–140.
9. Шацкая М. Ф. Функционирование актантов субъектного типа в условиях языковой игры / М. Ф. Шацкая // Вестн. Челяб. гос. ун-та. Сер. : Филология. Искусствоведение. – 2008. – Вып. 24. – № 23 (124). – С. 151–153.
10. Platons Ausgewälte Schriften Erthedigungsrede des Sokrates und Kriton / erklärt von Dr. Christian Cron. – Leipzig : Druck und Verlag von B. G. Teubner, 1861. – 132 S.
11. Νικοδημου Παυλου Πλατωνως Κριτων / Νικοδημου Π. – Αθηνα : “Νικοδημος”, 1995. – 206 σ.

The examination within this article includes the typology, forms of expression and functional peculiarities of the pronominal subjects as the minimal elementary syntactic units and their role in the semantic-syntactical structure of the text of the dialogue.

Key words: *subject, minimal elementary syntactic unit, actant, predicate, semantic subject actantity.*

Рассматриваются типология, формы выражения и функциональные особенности прономинальных субъектов как минимальных элементарных синтаксических единиц и их роль в семантико-синтаксической структуре текста диалога.

Ключевые слова: *субъект, минимальная элементарная синтаксическая единица, актант, предикат, семантическая субъектная актантность.*